

Приета с решение на ФС на факултет
„УПРАВЛЕНИЕ И АДМИНИСТРАЦИЯ“
Протокол №

Утвърждавам:

Зам. Ректор по НИД

проф. д-р В. Гоев

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Учебна дисциплина		Организация и управление извън сферата на материалното производство Organization and Management of Non-material Production
Образователно-квалификационна степен		ОНС „Доктор“ PhD
Статут на дисциплината		Избираема по научната специалност (Блок Б) Optional within the scientific specialization (Block B)
Област на висше образование	3.	Социални, стопански и правни науки Social, Economic and Law Sciences
Професионално направление	3.7.	Администрация и управление Administration and Management
Научна специалност		Организация и управление извън сферата на материалното производство (Публична администрация) Organization and Management of Non-material Production (Public administration)
Факултет		Управление и администрация Management and Administration
Катедра		Публична администрация Public Administration
Аудиторна заетост		0 ч.
Извън аудиторна заетост		250 ч.
Кредити		10 ECTS
Титуляр		проф. д-р Евгения Делчева prof. Evgenia Delcheva, PhD

1. АНОТАЦИЯ

Дисциплината „Организация и управление извън сферата на материалното производство“ е водещ избираем курс от блок Б на учебния план на едноименната докторска програма. Неговото предназначение е да даде задълбочени знания за природата и предметното съдържание на системата на нематериалното производство. В резултат на това докторантите ще придобият задълбочени теоретични и практико-приложни знания в следните области: икономиката и управлението на публичния сектор, модернизацията на публичното управление, инструментите за управление на публичната собственост.

Учебната програма съдържа теми, посветени на институционалното структуриране, регулацията и функционирането на водещи сектори, предоставящи публично финансирани услуги – образование, здравеопазване и здравно осигуряване, социално подпомагане и социални услуги. Специален акцент са теми като електронизация, етика и антикорупция, регионален разрез на организацията и управлението извън сферата на материалното производство.

Съобразно стандартите на обучение, програмата предвижда активна и тематично фокусирана самостоятелна работа.

2. СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

№	ТЕМА
1.	Публични услуги и дейности извън сферата на материалното производство Частни, публични и смесени блага: критерии, класификации и характеристики. Икономически функции на държавата. Пазарни и непазарни дефекти: видове и характеристика. Ефективност на държавната намеса.
2.	Публични блага Същност, видове и характеристики на публичните блага. Индивидуално и съвкупно търсене. Външни ефекти. Ефективно предлагане на чисти и смесени публични блага. Оптимално предлагане на частни блага с външни ефекти.
3.	Разпределение, ефективност и благосъстояние Разпределение на ресурси и преразпределение на доходи. Ефективност и справедливост. Индивидуално и обществено благосъстояние. Обективни и субективни подходи за оценка на благосъстоянието.
4.	Държавни разходни програми Публични разходи и съвременни подходи за публично управление. Програмно бюджетиране. Ефекти и дефекти на държавните разходни програми. Оценка на ефективността на държавните разходи.
5.	Модернизация на държавното управление Съвременни функции на държавата. Стратегия за развитие и модернизирание на държавното управление. Административна реформа в България – същност, цели и инструменти за реализиране. Модели и траектории на административни реформи.
6.	Реформиране на публичното управление в България Ролята на публичната администрация в процеса на евроинтеграцията.

	Европейско административно пространство. Административните реформи в Централна и Източна Европа. Административната реформа в България. Административен капацитет.
7.	Регионална политика и управление Териториална концентрация. Локализация, райониране и оптимална концентрация на производствените и обслужващи обекти. Разработване на регионални стратегии, планове и програми. Съвременни форми за осъществяване на регионална политика.
8.	Организационно структуриране на публичните институции и организации Секторен модел за управление на публичните дейности. Моделът принципал – агент: основа за организационно реструктуриране на публичните институции. Изпълнителни агенции – специализирани институции за предлагане на публични блага. Оптимизиране на организационната структура.
9.	Инструменти за управление на публичната собственост: приватизация Приватизация: необходимост, форми, процес. Механизъм за приватизация на публичната собственост.
10.	Инструменти за управление на публичната собственост: концесии Публично-частни партньорства: дефиниране, характеристики, модели, организация. Концесиите: правен институт, обекти, характеристика, механизъм на концесиониране.
11.	Инструменти за управление на публичната собственост: обществени поръчки Обществените поръчки: същност и характеристики, обекти, възложители, изпълнители. Принципи при възлагане. Механизъм за предоставяне на обществените поръчки. Частно предлагане на публични блага.
12.	Административно обслужване на гражданите и бизнеса Законова регулация. Административно обслужване на принципа „на едно гише“. Модел за комплексно административно обслужване. Електронизация на административните услуги.
13.	Електронно управление Електронното управление като част от цифровата икономика. Стратегии за изграждане на е-правителство. Политики, стандарти и интегриращи модели за е-управление. Отворени данни и прозрачно управление.
14.	Административна етика Поява и развитие на административната етика. Професионален морал и професионална етика. Основни понятия и категории. Етика и публична администрация. Специфика на етичните взаимоотношения на административния служител с гражданите и организацията.
15.	Корупция и антикорупция Дефиниции и теоретични модели на корупцията. Корупционни квази пазари. Сфери и форми на корупцията. Административна корупция. Антикорупционни стратегии и политики. Антикорупционни институции. Гражданското общество и антикорупцията.

16.	Организация и управление на системата на образованието Образователна система: структура, институции, функции. Правен режим на образованието. Управление на предучилищното и училищно образование. Управление на висшето образование. Държавно регулиране на частните образователни структури. Проблемни области и перспективи.
17.	Организация и управление на системата на здравеопазването Здравна система и организация на дейностите в системата на здравеопазването. Правен режим на здравеопазването. Управление на доболничната и болничната помощ. Държавно регулиране на частните здравни услуги. Обществено и частно производство на здравни услуги. Проблемни области и перспективи.
18.	Здравно осигуряване Здравно осигуряване – същност, принципи, модели. Здравноосигурителни системи: видове, характеристики, проблеми, насоки за реформиране. Здравното осигуряване в България – институции и функции. Държавно регулиране на задължителното и доброволното здравно осигуряване. Здравно застраховане.
19.	Организация и управление на системата на социална защита Социално подпомагане и социални услуги. Институции и техните функции. Правен режим на системата за социална защита. Децентрализация и деинституционализация. Партньорски мрежи при оказването на социални услуги.
20.	Социално осигуряване Същност, принципи, функции, обхват. Модели на социално осигуряване. Организация на публичното социално осигуряване: форми, осигурителни институции и осигурителни програми. Развитие и реформиране на социалното осигуряване.
21.	Осигурителен пазар Същност и принципи на функциониране на осигурителния пазар. Осигурителни институции и механизъм на функциониране. Регулиране на осигурителния пазар: форми и институции. Либерализация на социалното осигуряване.

3. САМОСТОЯТЕЛНА РАБОТА

За постигането на целите на учебния курс докторантът трябва да извърши планирания обем самостоятелна работа, контролирана текущо от титуляра на курса.

На всеки обучаващ се по тази програма се възлага във връзка с темата на дисертацията:

- Да разработи актуален литературен обзор по тема от съдържанието на курса;
- Да реферира не по-малко от 5 основни/ключови литературни източници посочени в обзора;
- Да подготви проект на научна статия в съответствие с изискванията на сп. „Икономически и социални алтернативи“ (или друго реферирано научно издание).

4. МЕТОДИ НА ОЦЕНЯВАНЕ

Крайната оценка се състои от 3 компонента, по елементите на самостоятелната работа, както следва: (а) литературен обзор – 15%, (б) реферирание на литературни източници – 20% и (в) проект на научна статия – 65%.

Минималната оценка за успешно приключване на обучението е „Добър (4)“. Съотнесена с Европейската система за трансфер на кредити, съпоставимостта на оценките е следната:

Отличен /6/	Много добър /5/	Добър /4/	Среден /3/		Слаб /2/	
A	B	C	D	E	FX	F
Присъждат се 10 кредита				Не се присъждат кредити		

5. РЕКАПИТУЛАЦИЯ НА ДОКТОРАНТСКАТА ЗАЕТОСТ

Вид на занятията/заеетостта	Общо аудиторна заетост	Извън-аудиторна заетост	Общо
1. Индивидуални консултации		30	30
2. Литературен обзор		30	30
3. Реферирание на литературни източници		40	40
4. Проект на научна статия		150	150
Общо		250	250

6. ЛИТЕРАТУРА

А. ОСНОВНА

1. Браун, С., П. Джаксън. *Икономика на публичния сектор*. (адаптиран вариант). PSSA, С., 1998
2. Йотова, Л., Е. Пенкова. *Икономика на благосъстоянието*. УИ „Стопанство“, С., 2008
3. Кацамунска, П., Съвременни управленски модели на публичната администрация, Авангард Прима, С., 2015
4. Манлиев, Г. *Новият мениджмънт в публичния сектор*. ИК на УНСС, С., 2017
5. Маринов, А. Между еволюцията и социалното инженерство. Теория и практика на административните реформи. С., Изд. „Иврай“, 2016
6. Пазарна трансформация на социално-културната сфера. УИ ”Стопанство”, С., 2007
7. Пазарни и непазарни дефекти в социално-културната сфера. Отг.ред. Евг. Делчева. УИ ”Стопанство”, С., 2000

Б. ДОПЪЛНИТЕЛНА

1. Гладилев, Ст., Е. Делчева. *Икономика на здравеопазването*. „Принцепс Маринови“, С., 2009
2. Даскалова, Т., Хр. Христов. *Публично-частни партньорства*. „Авангард Прима“, С., 2013
3. Делчева, Е. *Повишаване на конкурентоспособността на здравеопазването*. „Авангард Прима“, С., 2009
4. Делчева, Е. *Здравна икономика*. УИ „Стопанство“, С., 2011

5. Делчева, Е. Управление на здравноосигурителни фондове. ИК - УНСС, ЦДО, С., 2013
6. Пенкова, Е., Д. Горчилова. Социално развитие на регионите. ИК - УНСС, С., 2013
7. Пенкова, Е., А. Вълков. Идентифициране на социални и икономически последици от въвеждането на системата на делегираните бюджети за учителите. С., 2013
8. Попова, Т., П. Ненкова. Фискална децентрализация. PSSA, С., 2000
9. Ставрев, Св. Кризата на публичния мениджмънт или как популизъм и корупция провалят реформите и подриват доверието към политическата демокрация. ИК "Класика и стил", С., 2007
10. Христосков, Й. Реформите в социалното осигуряване (предизвикателства и решения). ВУЗФ, С., 2010

× × ×

1. Конституция на Република България
2. Закон за администрацията
3. Закон за държавния служител
4. Закон за висшето образование
5. Закон за здравето
6. Закон за здравното осигуряване
7. Закон за концесиите
8. Закон за лечебните заведения
9. Закон за народната просвета
10. Закон за обществените поръчки
11. Закон за публичните финанси
12. Закон за социалното подпомагане
13. Кодекс за социалното осигуряване

СЪСТАВИЛ:

(проф. д-р Евгения Делчева)

РЪКОВОДИТЕЛ КАТЕДРА:

(доц. д-р Александър Вълков)

ДЕКАН:

(проф. д-р Симеон Желев)